

BÜDCƏ SISTEMI HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

I f ə s i l

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında büdcə sisteminin təşkilinin, büdcələrin tərtibi, təsdiqi, icrası və onların icrasına nəzarətin təşkilati, hüquqi və iqtisadi əsaslarını, habelə dövlət büdcəsi ilə büdcədənkenar dövlət fondlarının, yerli büdcələrin qarşılıqlı əlaqələrinin əsas prinsiplərini müəyyən edir.

M a d d ə 1. Qanunda istifadə olunan əsas anlayışlar

1.1. Bu Qanunun məqsədləri üçün aşağıdakı anlayışlardan istifadə olunur:

1.1.1. **büdcə** - Azərbaycan Respublikasının müvafiq dövlət hakimiyyəti və özünüidarəetmə orqanları vasitəsi ilə dövlətə və bələdiyyələrə məxsus vəzifə və funksiyaları yerinə yetirmək üçün lazım olan pul vəsaitinin yığılması və istifadə olunması üçün əsas maliyyə sənədi;

1.1.2. **büdcə təsnifatı** - dövlət büdcəsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin, yerli büdcələrin və büdcədənkenar dövlət fondlarının gəlirlərinin, xərclərinin və maliyyələşmə mənbələrinin funksional, iqtisadi, inzibati və digər prinsiplər əsasında qruplaşdırılması;

1.1.3. **büdcə ili** - yanvar ayının 1-dən dekabr ayının 31-dək olan bir illik dövr;

1.1.4. **təsdiq olunan büdcə ayrımaları** - qanunvericiliklə təsdiq olunan və dövlət büdcəsində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsində və yerli büdcələrdə maddələr üzrə xərclənə biləcək vəsaitin yuxarı həddi;

1.1.5. **büdcədənkenar dövlət fondları** - qanunvericiliyə uyğun olaraq dövlət tərəfindən hüquqi şəxs qismində təsis edilmiş və dövlət büdcəsindən kənar müstəqil büdcəyə malik olan məqsədli dövlət maliyyə fondları;

1.1.6. **büdcədənkenar əməliyyatlar** - müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının və büdcə təşkilatlarının qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dövlət büdcəsindən və Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsindən kənar əldə etdikləri gəlirləri və həyata keçirdikləri xərcləri üzrə maliyyə əməliyyatları;

1.1.7. **icmal büdcə** - dövlət büdcəsinin, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin (büdcədənkenar əməliyyatlar da daxil olmaqla) və büdcədənkenar dövlət fondlarının gəlir və xərclərini funksional və iqtisadi təsnifata uyğun paraqraflar səviyyəsində əks etdirən maliyyə sənədi;

1.1.8. **büdcə kəsiri (defisit)** - büdcə xərclərinin gəlirlərlə təmin olunmayan məbləği;

1.1.9. **büdcə artıqlığı (profisit)** - büdcə gəlirlərinin büdcə xərclərindən artıq olan məbləği;

1.1.10. **dövlət büdcəsinin kassa icrası** - büdcə gəlirlərinin büdcəyə daxilolmasını və xərclərinin büdcə təsnifatına uyğun olaraq xəzinədarlıq vasitəsi ilə ünvanlı istifadəsini təmin edən icra mexanizmi;

1.1.11. **büdcə gəlirləri** - Azərbaycan Respublikasının, Naxçıvan Muxtar Respublikasının və yerli özünüidarəetmə orqanlarının müvafiq qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət büdcəsinə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə və yerli büdcələrə daxil olan vergilər, rüsumlar, digər ödənişlər və daxilolmalar;

1.1.12. **büdcə xərcləri** - büdcə təsnifatına uyğun olaraq dövlət büdcəsindən, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsindən və yerli büdcələrdən qanunvericiliklə nəzərdə tutulan tələbatı ödəmək üçün ayrılan vəsait;

1.1.12-1. mərkəzləşdirilmiş gəlir - dövlət büdcəsində müəyyən edilən normativlərə uyğun olaraq dövlət büdcəsi gəlirlərindən yerli gəlirlər çıxıldıqdan sonra formalaşan gəlir;

1.1.12-2. mərkəzləşdirilmiş xərc - büdcə təsnifatına uyğun olaraq dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan müvafiq orqanların fəaliyyətinin və tədbirlərin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərclər;

1.1.12-3. yerli gəlir - dövlət büdcəsində müəyyən edilən normativlər əsasında formalaşan ayrı-ayrı şəhər və rayonlar üzrə gəlir;

1.1.12-4. yerli xərc - büdcə təsnifatına uyğun olaraq maliyyələşdirilməsi yerli gəlirlər və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərdən ayrılan vəsait hesabına həyata keçirilən xərclər;

1.1.13. **büdcə ssudaları** - dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə, yerli büdcələrə və hüquqi şəxslərə, yerli büdcələrdən bələdiyyə təşkilatlarına qaytarılmaq şərti ilə il ərzində müəyyən müddətə verilən maliyyə vəsaiti;

1.1.14. **dotasiya** - dövlət büdcəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə və yerli büdcələrə onların gəlir və xərclərini tənzimləmək məqsədi ilə əvəzsiz verilən maliyyə vəsaiti;

1.1.15. **grant** - daxili və xarici mənbələr hesabına əvəzsiz verilən məqsədli maliyyə yardımı;

1.1.16. **subvensiya** - məqsədli maliyyələşdirmənin həyata keçirilməsi üçün dövlət büdcəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə və yerli büdcələrə verilən, lakin həmin məqsəd üçün və ya müəyyən edilmiş müddətdə istifadə edilmədikdə geri qaytarılan maliyyə vəsaiti;

1.1.17. **subsidiya** - dövlət büdcəsindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə, yerli büdcələrə və hüquqi şəxslərə əvəzsiz verilən maliyyə vəsaiti;

1.1.18. **məqsədli büdcə fondları** - dövlət büdcəsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələrin tərkibində konkret tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün formalaşan və istifadə edilən pul vəsaiti;

1.1.19. **sekvestr** - dövlət büdcəsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələrin, həmçinin dövlət büdcəsinin kəsirinin (defisitinin) maliyyələşmə mənbələri üzrə daxilolmalar yerinə yetirilmədikdə, müdafiə olunmuş xərc maddələri istisna olmaqla, büdcə ilinin qalan ayları üzrə xərclərin müəyyən olunmuş qaydada ixtisarı;¹

1.1.20. **müdafiə olunan xərc maddələri** - büdcə ili ərzində maliyyələşdirilməsinə sekvestr tətbiq olunmayan, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş büdcə xərcləri;

1.1.21. **dövlət borcu** - Azərbaycan Respublikasının adından bağlanmış müqavilələrin öhdəlikləri üzrə ödənilməli olan borc;

1.1.22. **toplu maliyyə balansı** - konkret dövr üçün ölkədə maliyyə vəsaitlərinin yaranma mənbələri və istifadə istiqamətləri barədə məlumatları özündə əks etdirən maliyyə sənədi.

1.1.23. **büdcə təşkilatı** - maliyyələşdirilməsi bilavasitə Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi və Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi hesabına həyata keçirilən idarə və təşkilatlar;

1.1.24. **büdcənin tərtibi prosesində iştirak edən təşkilatlar** - mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları və onların struktur bölmələri, büdcə gəlirlərinin icrasını təmin

edən orqanlar, dövlət büdcəsindən maliyyələşən və (və ya) maliyyə yardımı alan təşkilatlar, büdcədənkənar dövlət fondları və vergi ödəyiciləri, zərurət yarandıqda bələdiyyələr.

M a d d ə 2 . B ü d c ə s i s t e m i h a q q ı n d a q a n u n v e r i c i l i k

2.1. B ü d c ə s i s t e m i h a q q ı n d a A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n ı n q a n u n v e r i c i l i y i A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı K o n s t i t u s i y a s ı n d a n , b u Q a n u n d a n , b u Q a n u n a m ü v a f i q o l a r a q h ə r b ü d c ə i l i ü z r ə q ə b u l e d i l ə n d ö v l ə t b ü d c ə s i h a q q ı n d a q a n u n d a n , d i g e r q a n u n l a r d a n v ə n o r m a t i v h ü q u q ı a k t l a r d a n , h a b e l ə A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n ı n t ə r ə f d a r ç ı x d ı ğ ı b e y n ə l x a l q m ü q a v i l l ə r d ə n i b a r ə t d i r .

2.2. B u Q a n u n , A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n ı n t ə r ə f d a r ç ı x d ı ğ ı b e y n ə l x a l q m ü q a v i l l ə r , h ə r i l i n d ö v l ə t b ü d c ə s i , o n u n i c r a s ı v ə o n a d ə y i ş i k l i k l ə r i n e d i l m ə s i , d ö v l ə t b o r c u h a q q ı n d a q a n u n l a r i s t i s n a o l m a q l a , A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n ı n d i g e r q a n u n l a r ı n a d ö v l ə t b ü d c ə s i h e s a b ı n a m a l i y y ə t ə m i n a t ı i l ə b a ğ l ı m ü d d ə a l a r ı n d a x i l e d i l m ə s i n ə y o l v e r i l m i r .

M a d d ə 3 . B ü d c ə s i s t e m i

3.1. A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n d a b ü d c ə s i s t e m i n i A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n ı n d ö v l ə t b ü d c ə s i (b u n d a n s o n r a - d ö v l ə t b ü d c ə s i) , N a x ç ı v a n M u x t a r R e s p u b l i k a s ı n ı n b ü d c ə s i v ə y e r l i b ü d c ə l ə r t ə ş k i l e d i r .

3.2. B ü d c ə s i s t e m i b u s i s t e m ə d a x i l o l a n b ü d c ə l ə r i n v a h i d p r i n s i p l ə r ə s a s ı n d a f ə a l i y y ə t i n ə v ə o n l a r ı n m ü s t ə q ı l l i y i n ə ə s a s l a n ı r .

3.3. B ü d c ə s i s t e m i n i n v a h i d l i y i t ə n z i m l ə y i c i m ə d a x i l m ə n b ə l ə r i n d ə n i s t i f a d ə e t m ə k , m ə q s ə d l i b ü d c ə f o n d l a r ı y a r a t m a q , m a l i y y ə e h t i y a t l a r ı n ı m ü x t ə l i f s ə v i y y ə l i b ü d c ə l ə r a r a s ı n d a b ö l ü ş d ü r m ə k v a s i t ə s i i l ə b ü d c ə l ə r i n q a r ş ı l ı q l ı ə l a q ə s i n ə ə s a s l a n ı r .

B ü d c ə s i s t e m i n i n v a h i d l i y i e y n i b ü d c ə t ə s n i f a t ı , b ü d c ə s ə n ə d l ə r i v ə f o r m a l a r ı n d a n i s t i f a d ə o l u n m a s ı , b ü d c ə l ə r i n i c r a s ı n a d a i r m ü n t ə z ə m h e s a b a t ı n v ə i c m a l b ü d c ə h e s a b a t ı n h a z ı r l a n m a s ı v ə q a n u n v e r i c i l i k l ə m ü ə y y ə n o l u n m u ş q a y d a d a t ə q d i m e d i l m ə s i y o l u i l ə t ə m i n e d i l i r .

3.4. B ü d c ə l ə r i n m ü s t ə q ı l l i y i m ö v c u d q a n u n v e r i c i l i y ə u y ğ u n o l a r a q m ə d a x i l m ə n b ə l ə r i n v ə v a h i d b ü d c ə t ə s n i f a t ı ç ə r ç i v ə s i n d ə x ə r c l ə r i n i s t i q a m ə t l ə r i n i m ü ə y y ə n l ə ş d i r m ə k h ü q u q u n u n o l m a s ı i l ə t ə m i n e d i l i r .

M a d d ə 4 . B ü d c ə t ə s n i f a t ı

4.1. A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n ı n b ü d c ə s i s t e m i n ə d a x i l o l a n b ü d c ə l ə r v ə b ü d c ə t ə ş k i l a t l a r ı , h a b e l ə b ü d c ə d ə n k ə n a r d ö v l ə t f o n d l a r ı ü z r ə m a l i y y ə ə m ə l i y y a t l a r ı n ı n (o c ü m l ə d ə n b ü d c ə t ə ş k i l a t l a r ı n ı n b ü d c ə d ə n k ə n a r ə m ə l i y y a t l a r ı n ı n) m ü q a y i s ə s i n i t ə m i n e t m ə k m ə q s ə d i i l ə A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n d a v a h i d b ü d c ə t ə s n i f a t ı t ə t b i q o l u n u r .

4.2. B ü d c ə t ə s n i f a t ı b ü d c ə g ə l i r l ə r i n i n t ə s n i f a t ı n d a n , b ü d c ə x ə r c l ə r i n i n f u n k s i o n a l , i q t i s a d i , i n z i b a t i v ə s a i r p r i n s i p l ə r ə s a s ı n d a t ər t i b o l u n m u ş t ə s n i f a t ı n d a n i b a r ə t d i r . B ü d c ə t ə s n i f a t ı n ı n g ə l i r l ə r , f u n k s i o n a l , i q t i s a d i , i n z i b a t i v ə s a i r ü z r ə t ə r k i b i m ü v a f i q i c r a h a k i m i y y ə t i o r q a n ı t ə r ə f i n d ə n m ü ə y y ə n e d i l i r .

M a d d ə 5 . M ə q s ə d l i b ü d c ə f o n d l a r ı

5.1. M ə q s ə d l i b ü d c ə f o n d l a r ı d ö v l ə t b ü d c ə s i n i n , N a x ç ı v a n M u x t a r R e s p u b l i k a s ı n ı n b ü d c ə s i n i n v ə y e r l i b ü d c ə l ə r i n t ə r k i b h i s s ə s i k i m i y a r a d ı l a b i l ə r . B u f o n d l a r m ü s t ə q ı l m ə d a x i l m ə n b ə l ə r i n ə m a l i k o l a b i l ə r l ə r .

5.2. M ə q s ə d l i b ü d c ə f o n d l a r ı ü z r ə d a x i l o l m a l a r v ə x ə r c l ə r b ü d c ə l ə r i n g ə l i r v ə x ə r c h i s s ə l ə r i n d ə a y r ı c a g ö s t ə r i l m ə k l ə m ü v a f i q m a l i y y ə ə m ə l i y y a t l a r ı x ə z i n ə d a r l ı q v a s i t ə s i i l ə h ə y a t a k e ç i r i l i r .

5.3. M ə q s ə d l i b ü d c ə f o n d l a r ı n ı n v ə s a i t i t ə y i n a t ı ü z r ə i s t i f a d ə o l u n m a l ı d ı r v ə o n l a r ı n b a ş q a m ə q s ə d l ə r ü ç ü n x ə r c l ə n m ə s i n ə y o l v e r i l m i r . *H ə m i n v ə s a i t i n t ə y i n a t ı ü z r ə i s t i f a d e e d i l m ə m ə s i n ə g ö r ə v ə z i f ə l i ş ə x s l ə r A z ə r b a y c a n R e s p u b l i k a s ı n ı n C i n a y ə t M ə c ə l l ə s i n ə v ə*

*Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.*¹

5.4. Müstəqil mədəxil mənbələrinə malik olan məqsədli büdcə fondlarının hesablarında ilin sonuna qalan istifadə olunmamış vəsait növbəti büdcə ilində onların gəlirlərinə daxil edilir.

5.5. Məqsədli büdcə fondları müstəqil mədəxil mənbələrinə malik olmayaraq dövlət büdcəsindən, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsindən və yerli büdcələrdən ayırmalar hesabına formalaşdıqda, bu fondlar həmin büdcələrin xərc hissəsində əks etdirilir və onların hesablarında ilin sonuna qalan istifadə olunmamış vəsait müvafiq büdcələrə qaytarılır.

Maddə 6. Ehtiyat fondları

6.1. Dövlət büdcəsində, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsində və yerli büdcələrdə nəzərdə tutulmayan xərclər, habelə dövlət və yerli əhəmiyyətli tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün dövlət büdcəsinin, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin, Naxçıvan Muxtar Respublikası büdcəsinin və yerli büdcələrin məbləği müəyyən edilən ehtiyat fondları yaradıla bilər.

6.2. Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondunun vəsaitinin həcmi dövlət büdcəsi gəlirlərinin 5 faizindən artıq olmamaqla, əvvəlki ildə bu Fondun xərcinin faktiki icrası nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.

6.3. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondunun vəsaitinin həcmi dövlət büdcəsi gəlirlərinin 2 faizindən çox olmamaqla müəyyən edilir. Bu Fondun vəsaiti ölkənin sosial-iqtisadi həyatında mühüm əhəmiyyət kəsb edən tədbirlərə yönəldilir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondunun vəsaiti ölkədə seçkilərin və referendumların keçirilməsinə, habelə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fəaliyyətinin təbliği məqsədilə xərclənə bilməz.

6.4. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondunun vəsaiti müvafiq icra hakimiyyəti orqanının sərəncamları ilə müəyyən edilmiş xərclərin maliyyələşdirilməsinə istifadə olunur.

6.5. Dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondunun vəsaitindən istifadə qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin Ehtiyat Fondundan istifadə qaydaları Naxçıvan Muxtar Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, yerli büdcələrin ehtiyat fondlarının vəsaitlərindən istifadə qaydaları isə bələdiyyələr tərəfindən müəyyən edilir.

6.6. (Çıxarılıb)

6.7. Bu Qanunun 6.2-ci və 6.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan ehtiyat fondlarının vəsaitlərinin istifadə müddəti, müvafiq büdcə ilinin sonunda başa çatır.

Maddə 7. Müdafiə olunan xərc maddələri

7.1. Büdcəyə daxilolmaların vəziyyətindən asılı olmayaraq iqtisadi təsnifatın aşağıdakı maddələri üzrə xərclər müdafiə olunan xərc maddələri hesab edilir və onlara sekvestr tətbiq olunmur:

7.1.1. əmək haqqı;

7.1.2. əmək haqqına üstəlik;

7.1.3. pensiya, başqa sosial müavinətlər və ödənişlər;

7.1.4. dövlətin daxili və xarici borclarına xidmətlə bağlı xərclər;

7.1.5. hər il üçün dövlət büdcəsi haqqında qanuna uyğun olaraq müdafiə olunması zəruri sayılan digər maddələr üzrə xərclər.

DÖVLƏT BÜDCƏSİ

M a d d ə 8 . Dövlət büdcəsinin məqsədi

Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin məqsədi ölkənin iqtisadi, sosial və digər strateji proqramlarının və problemlərinin həlli, dövlətin funksiyalarının həyata keçirilməsi üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada maliyyə vəsaitinin toplanmasını və istifadəsini təmin etməkdir.

Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsi mərkəzləşdirilmiş gəlir və xərclərdən, yerli gəlir və xərclərdən ibarətdir.

M a d d ə 9 . Dövlət büdcəsinin gəlirləri

9.1. Dövlət büdcəsinin gəlirləri aşağıdakılardan ibarətdir:

9.1.1. dövlət vergiləri;

9.1.2. qrantlar;

9.1.3 digər gəlirlər;

9.1.4.(Çıxarılıb)

9.1.5. (Çıxarılıb)

9.2. Dövlət büdcəsi gəlirlərinin yığımı Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsinə və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq həyata keçirilir. Gəlirlərin məbləğinin yuxarı həddi dövlət büdcəsinin qanunla təsdiq olunmuş göstəriciləri ilə məhdudlaşmır.

9.3. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş həcmdən artıq ödənilmiş vergilərin, rüsumların, digər ödənişlərin və daxilolmaların büdcədən qaytarılması dövlət büdcəsi gəlirlərinin azaldılmasına aid edilir.

M a d d ə 10 . Dövlət büdcəsinin xərcləri

10.1. Dövlət büdcəsinin xərclərinə aşağıdakılar daxildir:

10.1.1. cari xərclər, o cümlədən əmək haqqı, əmək haqqına üstəlik, pensiya və başqa sosial müavinətlər və ödənişlər, malların satın alınması və başqa xidmətlər üzrə xərclər, faiz üzrə ödənişlər, qrantlar, subsidiyalar və cari köçürmələr;

10.1.2. əsaslı xərclər, o cümlədən əsas vəsaitlərin alınması, kapital qoyuluşları və səhmlərin alınması;

10.1.3. kreditlər üzrə borclara, faizlərə xidmət xərcləri və layihələrdə pay iştirakı.

10.2. Büdcə xərcləri müvafiq büdcə təsnifatına uyğun olaraq təsdiq olunmuş büdcə ayırmaları həddində cari, investisiya, innovasiya və digər xərclərin maliyyələşdirilməsinə yönəldilir.

10.3. Hər ilin dövlət büdcəsində təsdiq edilmiş ayırmalar həmin məqsədlər üçün xərclərin ən yüksək həddini göstərir. İl ərzində faktiki xərclərin məbləği, bu Qanunun 18.4-cü və 19.6-cı maddələrində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, həmin həddən çox ola bilməz.

10.4. Hər ilin dövlət büdcəsi üzrə təsdiq edilmiş ayırmaların icra müddəti, büdcə ilinin sonunda başa çatır.

M a d d ə 11 . Dövlət büdcəsi layihəsinin tərtibi prosesi və büdcə təqvim

11.1. Dövlət büdcəsi layihəsinin tərtibi prosesi növbəti büdcə ilinə 11 ay qalmış başlanır və büdcə layihəsinin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edildiyi gündənk olan dövrü əhatə edir.

11.2. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin layihəsi ölkənin iqtisadi və sosial inkişafının proqnozları, məqsədli proqramlar, iqtisadiyyatın sahələrinin, inzibati rayonların, mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün müəssisələrin cari və növbəti il üzrə maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin nəticələrinin qiymətləndirilməsi əsasında hazırlanır.

11.3. Dövlət büdcəsi layihəsinin tərtibi prosesinə yanvar ayının üçüncü on günlüyü ərzində müvafiq icra hakimiyyəti orqanının mətbuatda dərc olunan qərarı ilə başlanılır. Bu qərara uyğun olaraq fevral ayının sonunadək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən tərtib edilmiş ölkənin ortamüddətli iqtisadi və sosial inkişaf proqnozları dəqiqləşdirilir.

11.4. Dəqiqləşdirilmiş ortamüddətli iqtisadi və sosial inkişaf proqnozlarına müvafiq olaraq, cari ilin mart ayının 31-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən növbəti il və sonrakı üç il üçün dövlət və icmal büdcələrin ilkin ortamüddətli proqnozu (gəlirlər, xərclər, kəsir və maliyyələşmə) və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən dövlət investisiya proqramının ilkin layihəsi tərtib edilir.

11.5. Cari ilin aprel ayının 15-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən növbəti il üçün dövlət büdcəsinin ilkin layihəsi, büdcə-vergi siyasətinin əsas istiqamətləri, büdcə təsnifatının bölmələri səviyyəsində gəlir və xərclərin yuxarı həddi, dövlət borcları, prioritet xərclər, növbəti il və sonrakı üç il üçün icmal büdcə proqnozu, dövlət büdcəsinin tərtibi və icrası prosesi üçün zəruri olan qanunvericilik aktlarının layihələri və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən dövlət investisiya proqramının ilkin layihəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim olunur.

11.6. Cari ilin may ayının 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən növbəti il üzrə dövlət büdcəsinin layihəsi və sonrakı üç il üçün icmal büdcə göstəricilərinin tərtibinə dair təlimat məktubu hazırlanır və büdcənin tərtibində iştirak edən təşkilatlara göndərilir. Bu təlimatda aidiyyəti məlumatlarla yanaşı, təşkilatlar və hər bölmə üzrə xərclərin yuxarı həddinə, cari xərclərə dair təsdiq olunmuş normalara, formalara, ətraflı büdcə təklifinin müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edilməsi üçün yardımçı sənədlər daxil olmaqla gəlirlərin və xərclərin təhlilinə (qiymətləndirilməsinə) dair məlumatlar verilir.

11.7. Büdcə təşkilatlarının xərcləri müəyyən edilərkən onların büdcədənkənar vəsaitləri nəzərə alınır.

11.8. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin icrasını təmin edən orqanlar və Azərbaycan Respublikasının dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlar təlimata uyğun olaraq hazırlanmış büdcə layihəsini cari ilin iyul ayının 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edirlər.

Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin icrasını təmin edən orqanların regional və yerli bölmələri müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının razılaşdırdığı formalara və cari il mayın 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təlimat məktubuna uyğun olaraq növbəti büdcə ili və sonrakı üç il üçün dövlət büdcəsinin gəlirləri üzrə proqnoz layihələrini cari il iyunun 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanının yerli bölmələrinə təqdim edirlər.

11.9. Bu Qanunun 11.8.-ci maddəsinə əsasən təqdim olunmuş büdcə layihələrində aşağıdakılar əks etdirilir:

11.9.1. Funksional və iqtisadi təsnifatların paragrafları üzrə keçən ildə faktiki və cari ilin sonuna gözlənilən büdcə xərclərinin məbləği, Naxçıvan Muxtar Respublikası, ölkənin şəhər və rayonları üzrə, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş vergi ödəyicilərinin qrupları üzrə keçən ildə əldə edilmiş və cari ildə gözlənilən büdcə gəlirlərinin məbləği, hesablanmış büdcə gəlirlərinin keçən ildə faktiki və cari ildə gözlənilən məbləği, büdcə gəlirlərinin keçən ildə faktiki və cari ilin sonuna gözlənilən qalığı;

11.9.2. funksional və iqtisadi təsnifatın paragrafları və Naxçıvan Muxtar Respublikası, respublikanın şəhər və rayonları üzrə keçən ildə əldə edilmiş büdcədənkənar gəlirlərin və xərclərin məbləği, gəlirlərin və xərclərin keçən ilin sonuna qalığı, cari ildə və növbəti büdcə ilində büdcədənkənar gəlirlərin və xərclərin məbləğləri;

11.9.3. funksional və iqtisadi təsnifatın paragrafları və Naxçıvan Muxtar Respublikası, respublikanın şəhər və rayonları üzrə, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş vergi ödəyicilərinin qrupları üzrə növbəti il üçün təklif

olunan büdcə gəlirlərinin və xərclərinin həcmi, ödənilməli olan verginin və ödənişlərin məbləği, büdcə-vergi siyasətində nəzərdə tutulmuş tədbirlərin qiymətləndirilməsinə dair göstəricilər;

11.9.4. iqtisadi və funksional təsnifat, Naxçıvan Muxtar Respublikası, respublikanın şəhər və rayonları üzrə, habelə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş vergi ödəyicilərinin qrupları üzrə sonrakı üç il üçün gəlirlərin və xərclərin qiymətləndirilməsi;

11.9.5. maliyyələşdirmə mənbəyi göstərilməklə növbəti il və sonrakı üç il üçün iqtisadi və funksional təsnifatın paraqrafları üzrə investisiya layihələri üzrə xərclərin həcmi.

11.10. Avqust ayının 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən cari ilin altı ayının faktiki nəticələri nəzərə alınmaqla, növbəti il və sonrakı üç il üzrə iqtisadi və sosial inkişaf proqnozları və dövlət investisiya proqramı dəqiqləşdirilir.

11.11. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı dəqiqləşdirilmiş iqtisadi və sosial inkişaf proqnozlara və hazırlanmış proqramlara əsasən dövlət büdcəsinin layihəsində gəlirləri və xərcləri yenidən hesablayır.

11.12. Dövlət büdcəsi layihəsinin dəqiqləşdirilmiş göstəricilərini əsas götürməklə müvafiq icra hakimiyyəti orqanı iyul-avqust aylarında dövlət büdcəsinin gəlirlərinin icrasını təmin edən orqanlarla və büdcə təşkilatları, həmçinin Naxçıvan Muxtar Respublikasının icra hakimiyyəti orqanları ilə, zərurət olduqda, bələdiyyələrlə və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq hüquqi şəxslərlə alınmış büdcə layihələri üzrə müzakirələr aparır. Müzakirələrin nəticələri protokollarla rəsmiləşdirilir.

11.13. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən dövlət büdcəsinin tərtibi üçün lazım olan əsaslandırıcı materiallar və hesablamalar mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanlarından, habelə onların struktur bölmələrindən, dövlət büdcəsindən, maliyyələşdirilən büdcə təşkilatlarından zərurət yarandıqda, mülkiyyət və təşkilati-hüquqi formasından asılı olmayaraq digər hüquqi şəxslərdən, bələdiyyələrdən və büdcədən kənar dövlət fondlarından tələb oluna bilər.

11.14. Dövlət büdcəsindən maliyyə yardımları almaq istəyən bələdiyyələr cari ilin may ayının 1-dək aşağıdakı sənədləri və məlumatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edirlər:

11.14.1. cari ilin gözlənilən və ötən ilin büdcəsinin faktiki nəticələri barədə arayış;

11.14.2. növbəti büdcə ili üzrə yerli büdcələrin nəzərdə tutulan gəlirləri və xərcləri, dövlət büdcəsindən ayrılacaq dotasiyanın və digər maliyyə yardımlarının həcmi və əsaslandırılması;

11.14.3. ötən ildə yerli büdcənin icra vəziyyəti barədə auditor rəyi;

11.14.4. müvafiq icra hakimiyyəti orqanının sorğusuna görə digər materiallar.

11.15. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin layihəsi və sonrakı üç il üçün icmal büdcənin göstəriciləri cari ilin sentyabr ayının 15-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına və *Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına* təqdim edilir.

11.16. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin layihəsi sonrakı üç il üçün icmal büdcənin göstəriciləri və bu Qanunla müəyyən edilən digər sənədlərlə birlikdə sentyabr ayının 25-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edilir.

11.17. Növbəti il üzrə dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin layihələrinin və sonrakı üç il üçün icmal büdcənin tərtibi prosesində iştirak edən təşkilatlar tərəfindən qanunvericiliklə müəyyən edilən sənədlərin vaxtında müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edilməməsi büdcənin tərtibi prosesinin pozulmasına səbəb olarsa, həmin təşkilatların vəzifəli şəxsləri qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

M a d d ə 1 2 . Dövlət büdcəsinin layihəsi ilə birlikdə hazırlanan və təqdim olunan sənədlər

12.1. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi ilə bağlı aşağıdakı sənədlər müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilir:

12.1.1. növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsi və qanun layihəsinə dair izahat;

12.1.2. Azərbaycan Respublikasının növbəti büdcə ili və gələn üç il üzrə iqtisadi və sosial inkişaf konsepsiyası və proqnoz göstəriciləri;

12.1.3. büdcə-vergi siyasətinin əsas istiqamətləri;

12.1.4. dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulan məqsədli proqramlar;

12.1.5. büdcə gəlirləri təsnifatının, funksional, iqtisadi və inzibati təsnifatların paraqrafları səviyyəsində gəlirlərin və xərclərin layihəsi;

12.1.6. dövlət borcları və dövlət zəmanəti ilə digər öhdəliklərə dair məlumat;

12.1.7. növbəti il üzrə icmal büdcənin funksional və iqtisadi təsnifata uyğun olaraq paraqraflar səviyyəsində layihəsi;

12.1.8. növbəti il üzrə dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin, habelə sonrakı üç il üzrə icmal büdcənin layihələrinə uyğun olaraq mühüm investisiya layihələrini özündə əks etdirən dövlət investisiya proqramının layihəsi;

12.1.9. Azərbaycan Respublikasının ərazisi üzrə toplu maliyyə balansı;

12.1.10. qanunvericiliyə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən təsdiq olunması nəzərdə tutulduğu hallarda növbəti büdcə ili üzrə büdcədənkənar dövlət fondlarının büdcələri haqqında qanun layihələri;

12.1.11. növbəti büdcə ili üzrə gəlirlərin və xərclərin ötən ilin faktiki və cari ilin gözlənilən nəticələri ilə (gəlirlərin təsnifatı üzrə, xərclərin funksional, iqtisadi və təşkilati təsnifatının paraqrafları səviyyəsində) müqayisəsi;

12.1.12. (Çıxarılıb)

12.1.12. cari ilin icmal büdcəsinin gözlənilən icrasına dair məlumat;

12.1.13. büdcədənkənar əməliyyatlara dair icmal hesabat;

12.1.14. dövlət büdcəsi kəsirinin keçən büdcə ilində faktiki və cari büdcə ilində gözlənilən maliyyələşdirmə mənbələri barədə hesabat;

12.1.15. müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən digər sənədlər.

M a d d ə 13 . Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinə dair sənədlərin Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilməsi

Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsi ona əlavə edilmiş digər sənədlərlə birlikdə cari ilin oktyabr ayının 15-dən gec olmayaraq Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin müzakirəsinə və təsdiqinə təqdim edilir.

M a d d ə 14 . Dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsinin dərc edilməsi

Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsi bu Qanunun 12.1.1 - 12.1.10-cu maddələrində göstərilən sənədlərlə birlikdə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə daxil olduğu tarixdən 10 gün ərzində mətbuatda dərc edilir.

M a d d ə 15 . Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi layihəsinin müzakirəsi və təsdiqi

15.1. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi layihəsinin müzakirəsi və təsdiqi Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

15.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin iclasında növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin müzakirəsində icra hakimiyyəti orqanları iştirak edir.

Büdcə layihəsinin müzakirəsi zamanı Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının İdarə Heyətinin sədri qarşıdakı il üçün pul siyasətinin əsas istiqamətləri barədə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə məlumat verir.

Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası "Hesablama Palatası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən dövlət büdcəsinin layihəsinə rəy verir.

15.3. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisində cari ilin dekabr ayının 20-dən gec olmayaraq qanunla təsdiq edilir.¹

15.4. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin layihəsi müəyyən olunmuş müddət ərzində təsdiq olunmadıqda, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı dövlət büdcəsi təsdiq olunanadək hər ay üzrə ötən ilin xərclərinin on ikidə biri qədərində (müdafiə olunmuş xərc maddələri üzrə tam) maliyyələşmənin aparılmasının müvəqqəti qaydalarını müəyyənləşdirir. Eyni qayda büdcədən kənar dövlət fondlarının idarəetmə və əməliyyat xərclərinə də şamil edilir;

15.5. Cari ilin dövlət büdcəsi haqqında Qanuna əlavə və dəyişikliklər edilməsi ilə bağlı qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 2-ci bəndi nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında məsələ qaldırıla bilər.

Bu əlavə və dəyişikliklər dövlət büdcəsinə yenidən baxılması zərurətini yaratdığı təqdirdə, bu Qanunun 23.2-ci, 23.3-cü və 23.4-cü maddələrinin müddəaları tətbiq olunur.

M a d d ə 1 6 . Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi haqqında qanunla təsdiq olunan əsas göstəricilər

16.1. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi haqqında qanunla aşağıdakı əsas göstəricilər təsdiq olunur:

- 16.1.1. gəlirlərin və xərclərin ümumi məbləği;
- 16.1.2. vergilərin dərəcələri;
- 16.1.3. mədaxil mənbələri üzrə gəlirlərin məbləği;
- 16.1.4. mənbələr üzrə qrantlar və transfertlər;
- 16.1.5. ayrı-ayrı gəlirlərin büdcələr arasında bölgüsü və ayırma normaları;
- 16.1.6. funksional və iqtisadi təsnifata uyğun olaraq paraqraflar səviyyəsində xərclərin məbləği;
- 16.1.7. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə və yerli büdcələrə verilən qrantların, dotasiyaların, subsidiyaların və subvensiyaların məbləği;
- 16.1.8. büdcə ssudalarının ümumi məbləği və istiqamətləri;
- 16.1.9. daxili və xarici dövlət borclarının faizləri və əsas məbləğləri üzrə ödənişlər;
- 16.1.10. dövlətin üçüncü tərəf qarşısında öhdəliyinin yuxarı həddi;
- 16.1.11. sair beynəlxalq öhdəliklərin məbləği;
- 16.1.12. ehtiyat fondlarının məbləği;
- 16.1.13. daxili və xarici dövlət borcunun, dövlət zəmanətinin, o cümlədən büdcə ili ərzində cəlb edilən və əvvəlki illərdə alınmış və növbəti büdcə ilinin sonunadək qaytarılması nəzərdə tutulan daxili və xarici dövlət borcunun yuxarı hədləri (limitləri);
- 16.1.14. xərclərin maliyyələşdirilmə ardıcılığı;
- 16.1.15. dövlət büdcəsinin müdafiə olunan xərc maddələri;
- 16.1.16. dövlət büdcəsi kəsirinin yuxarı həddinin məbləği;
- 16.1.17. Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun gəlirləri nəzərə alınmadan icmal büdcə kəsirinin yuxarı həddinin məbləği;
- 16.1.18. İcmal büdcənin xərclərinin yuxarı həddinin məbləği;
- 16.1.19. təsdiq olunması zəruri hesab edilən digər göstəricilər.

16.2. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən büdcə təşkilatlarına və onlar tərəfindən tədbirlərin keçirilməsinə ayrılan vəsaitin məbləği qanunla təsdiq olunmuş xərc maddələri

çərçivəsində inzibati təsnifata uyğun olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.

16.3. Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi təsdiq edildikdən və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada imzalandıqdan sonra mətbuatda dərc olunur.

16.4. *Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi mətbuatda dərc edildikdən sonra dövlət büdcəsinin gəlirlərinin və xərclərinin (funksional, iqtisadi və inzibati təsnifatların paraqrafları səviyyəsində) təsnifatı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına təqdim edilir.*

M a d d ə 1 7 . Növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin təsdiq olunmuş göstəricilərinin büdcə təşkilatlarına çatdırılması

17.1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsinin təsdiq olunmuş göstəriciləri əsasında onun büdcə təsnifatına uyğun olaraq mənbələr üzrə gəlirlərinin və xərclərinin rüblük, zəruri hallarda aylıq bölgüsünü müəyyən edir.

17.2. Təsdiq olunmuş dövlət büdcəsinin göstəriciləri, gəlir və xərclərin bölgüsü müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən bir ay müddətində büdcə təşkilatlarına çatdırılır.

17.3. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən cari il dekabrın 25-dək dövlət investisiya proqramına daxil edilmiş və maliyyələşməsi dövlət büdcəsinin əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərindən həyata keçirilən layihələrin icra vəziyyətinə baxılır və bunun əsasında icrası növbəti ilə keçəcək layihələr də nəzərə alınmaqla, növbəti ilin dövlət büdcəsində dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərcləri üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin bölgüsü həmin il yanvarın sonunadək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən həyata keçirilir.

17.4. Dövlət büdcəsi xərclərinin təşkilatlar üzrə bölgüsündə nəzərdə tutulmuş ayırımların müəyyən olunmuş müddətdə büdcə təşkilatlarına *çatdırılmamasına* görə müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

M a d d ə 1 8 . Dövlət büdcəsinin icrası

18.1. Dövlət büdcəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, onların tabeliyindəki təşkilatlar tərəfindən dövlət xəzinədarlığı vasitəsi ilə icra edilir.

18.2. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən təşkilatların vəzifəli şəxsləri tabeliyində olan müəssisələrin həyata keçirdikləri maliyyə əməliyyatlarına, xərc normalarına və müvafiq maliyyə qaydalarına riayət etməmələrinə görə məsuliyyət daşıyırlar. Bu qaydalara riayət etməyən, o cümlədən vəsaitin hərəkətinə və istifadəsinə dair məlumatı təqdim etməyən, həmin vəsaitin təyinatını dəyişən büdcə təşkilatlarına qarşı qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş tədbirləri həyata keçirə bilər.

18.3. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin icrasını təmin edən orqanlar, habelə onların regional və yerli bölmələri müvafiq icra hakimiyyəti orqanları ilə razılaşdırılmış formalara uyğun olaraq aylıq, rüblük və ilin əvvəlindən artan yekunla gəlirlərin təsnifatı üzrə hesabatları aidiyyəti üzrə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına və ya onun yerli bölmələrinə, *habelə Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına* təqdim edirlər.

18.3-1. Büdcə təşkilatları və dövlət büdcəsindən maliyyə yardımları alan təşkilatlar həmin vəsaitlərdən istifadə barədə müəyyən olunmuş qaydada aylıq, rüblük və ilin əvvəlindən artan yekunla funksional, iqtisadi və inzibati təsnifat üzrə hesabatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanına, *habelə Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına* təqdim edirlər.

18.4. Zərurət yarandıqda, təsdiq olunmuş büdcə ayırımları həddində funksional təsnifatın bölmələri daxilində, iqtisadi təsnifatın bölmə, köməkçi bölmə, paraqraflar, maddə və yarım maddələri arasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən dəyişikliklər edilə bilər.

18.5. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində gəlirlər və kəsinin maliyyələşdirilməsi üzrə nəzərdə tutulmuş vəsaitlər təsdiq edilmiş məbləğdən az daxil olduqda, funksional və iqtisadi təsnifat üzrə xərclər (müdafiə olunan xərc maddələri istisna olmaqla) mütənasib şəkildə, inzibati təsnifat üzrə xərclər isə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada azaldıla bilər.

18.6. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində dövlət büdcəsinin yerli gəlir və xərclərinin tənzimlənməsi üçün cari ilin dövlət büdcəsində nəzərdə tutulan vəsaitin məbləği müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən 20 faizədək artırılı və yaxud yerli gəlirlərin proqnozuna nisbətən əlavə daxil olan vəsait qədər azaldıla bilər.

18.7. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində dövlət büdcəsinin gəlirlərinin və funksional, iqtisadi və inzibati təsnifat üzrə xərclərinin bölgüsündə dəyişiklik edildiyi təqdirdə, bu barədə məlumatlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına təqdim edilir.

M a d d ə 1 9 . D ö v l ə t b ü d c ə s i n i n k a s s a i c r a s ı

19.1. Dövlət büdcəsinin kassa icrası dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə həyata keçirilir. Dövlət xəzinədarlığı dövlət maliyyəsindən istifadə sahəsində şəffaflığı təmin etmək məqsədi ilə dövlət büdcəsindən maliyyələşən bütün idarə, müəssisə və təşkilatlar üzrə maliyyə əməliyyatlarının müvafiq uçot qaydalarına uyğun uçotunu aparır.

19.2. Dövlət büdcəsinə bütün daxilolmalar və ödəmələr, büdcədən kənar haqlar (ödənişlər), büdcədən kənar dövlət fondları (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun gəlirləri, əməliyyat xərcləri, beynəlxalq banklarda və digər maliyyə institutlarında vəsaitin yerləşdirilməsi ilə bağlı xərclər istisna olmaqla) dövlət büdcəsinin kəsinin bağlanması üçün dövlət zəmanəti ilə alınmış borclar üzrə əməliyyatlar və digər dövlət maliyyə əməliyyatları qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydalara uyğun olaraq dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə icra edilir.

Büdcə ili ərzində vahid xəzinə hesabında olan vəsaitin qalığı (sərbəst qalıq) müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən idarə oluna və ya idarəetməyə verilə bilər. Sərbəst qalığın idarəetməyə verilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Dövlət büdcəsi gəlirlərinin xarici valyutada daxil olan hissəsinin xarici valyuta ilə ödəniləcək dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən xərclərinin konvertasiya edilmədən xarici valyutada birbaşa icrası müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada həyata keçirilir.

Xarici valyutada dövlət büdcəsinə daxilolmalar hər hesabat ayının sonunda Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının müəyyən etdiyi manatın xarici valyutalara nisbətdə rəsmi məzənnəsi ilə yenidən qiymətləndirilir.

Manatın xarici valyutalara nisbətdə məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində yaranan qazanc və ya itki yenidən qiymətləndirmənin nəticəsi kimi dövlət büdcəsinin müvafiq hesabat dövrünün sonuna fakt üzrə onun gəlirlərində və ya xərclərində əks etdirilir, həmçinin dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabının qalığında nəzərə alınır.

Yenidən qiymətləndirmə nəticəsində yaranan qazanc və ya itki dövlət büdcəsinin kassa icrasına aid olunmur və bu Qanunun 16.1.1-ci, 16.1.16-16.1.18-ci maddələrinə uyğun olaraq təsdiq olunmuş göstəricilərdən kənarlaşma kimi qəbul edilmir.

19.3. Büdcə təşkilatlarının satın aldığı mallara, qəbul etdiyi iş və xidmətlərə görə dövlət xəzinədarlığı tərəfindən qabaqcadan dövlət (büdcə) öhdəlikləri götürülür və bu öhdəliklər çərçivəsində satınalmalardan yaranan kreditor borcları xəzinədarlıq tərəfindən ödənilir.

19.4. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində qəbul edilmiş öhdəliklər üzrə, büdcə ili qurtarıqdan sonra həyata keçirilə bilməz. Belə öhdəliklər üzrə ödəmələr növbəti büdcə ilindəki ayırmalar hesabına təmin olunur.

19.5. İlin sonuna bütün xəzinə hesablarının qalıqları dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabına köçürülür. Bu vəsait dövlət büdcəsi kəsirinin maliyyələşdirilməsinə və (və ya) növbəti ilin dövlət büdcəsi xərclərinin on ikidə bir hissəsi həmin il üzrə bu Qanunun 7-ci maddəsində göstərilən xərclərin ödənilməsinə yönəldilir, habelə bu Qanunun 19.2-ci maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş qaydada idarə edilir, yerdə qalan hissəsi isə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fonduna köçürülür.

19.6. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırmaqla dövlət büdcəsinin icrası prosesində iqtisadi təsnifatın müvafiq bölmə, köməkçi bölmə, paraqraf, maddə və yarım-maddələrində nəzərdə tutulmuş birdəfəlik təyinatlı vəsaitlər üzrə hesabat ili ərzində yaranmış qənaət dövlət büdcəsinin ehtiyat fonduna yönəldilərək, il ərzində digər tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə sərf edilə bilər.

19.7. Dövlət xəzinədarlığının öhdəsində olan nağd pul vəsaiti onun vahid hesabında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilmiş müvəkkil banklarda saxlanılır.

19.8. Vahid xəzinə hesabının idarə edilməsinin və bu hesabdən vəsaitin silinməsinə sərəncam verilməsinin müstəsna səlahiyyəti dövlət xəzinədarlığına məxsusdur. Dövlət xəzinədarlığının razılığı olmadan bu hesabdən hər hansı formada vəsaitin köçürülməsi və ya götürülməsi qadağandır.

19.9. Büdcə təşkilatları əldə etdikləri büdcə və büdcədən kənar gəlirləri qanunla bu gəlirlərin vergilərə cəlb edilməsi müəyyən edildiyi halda, həmin vergiləri ödədikdən sonra tam həcmdə və qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, 2 bank günü ərzində vahid xəzinə hesabına köçürməlidirlər.

19.10. Dövlət büdcəsinin icrasına dair hesabatın layihəsi və icmal hesabat müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən hazırlanır.

19.11. Büdcə təşkilatları tərəfindən malların (işlərin və xidmətlərin) satın alınması Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

19.12. Dövlət büdcəsindən və Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsindən maliyyələşən təşkilatlar dövlət xəzinədarlığının yazılı icazəsi olmadan bank hesabı açma və ya belə hesabdən istifadə edə bilməzlər. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada dövlət xəzinədarlığı əvvəllər verdiyi icazəni geri çağırmağa bilər.

M a d d ə 2 0 . Dövlət büdcəsinin icrası barədə hesabat

20.1. Dövlət büdcəsinin icrası barədə aylıq hesabat hesabat ayından sonrakı ayın 25-dək tərtib olunur, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına və Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına təqdim edilir. Hesabatda dövlət büdcəsinin icrası funksional və iqtisadi təsnifat əsasında ilin əvvəlindən artan yekunla əks etdirilir.

20.2. Dövlət büdcəsinin icrası barədə rüblük hesabat növbəti rübün birinci ayının sonunadək Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına və Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına təqdim olunur. Hesabat mətbuatda dərc edilir. Rüblük hesabatda başqa göstəricilərlə yanaşı, gəlir və xərclərin icrasının həmin dövr üçün təsdiq olunmuş təyinatla müqayisəli təhlili verilir. Xərclərin maliyyələşdirilməsində faktiki göstəricilərlə təsdiq olunmuş rəqəmlər arasında fərq yarandıqda, hesabatda bu fərqlə bağlı izahat və dövlət əhəmiyyətli layihələrə dair məlumatlar da əks olunur.

20.2-1. Dövlət büdcəsinin icrası barədə illik hesabat və müvafiq qanun layihəsi növbəti ilin aprel ayının 25-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən hazırlanaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanına və Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına təqdim edilir.

20.2-2. Dövlət büdcəsinin icrası barədə illik hesabat və müvafiq qanun layihəsi növbəti ilin may ayının 5-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edilir.

20.3. Dövlət büdcəsinin icrası barədə illik hesabat və müvafiq qanun layihəsi təsdiq olunmaq üçün növbəti ilin may ayının 15-dən gec olmayaraq müvafiq icra hakimiyyəti

orqanı tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim olunur. Hesabat özündə digər məlumatlarla yanaşı bütün dövlət borcları, il ərzində götürülən dövlət borcları, o cümlədən buraxılmış dövlət qiymətli kağızları və verilən dövlət zəmanətləri və dövlət büdcəsinin Ehtiyat Fondunun, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondunun vəsaitlərindən il ərzində istifadə, *məqsədli büdcə fondlarının və yerli gəlirlərin vergi və digər ödəniş növləri üzrə icrası* haqqında məlumatları da əks etdirir.

20.4. Dövlət büdcəsinin gəlirlərinin icrasını icrası barədə hesabat dövlət büdcəsinin gəlirlərini təmin edən orqanlar və dövlət xəzinədarlığı tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi formalarda aylıq, rüblük və ilin əvvəlindən artan yekunla gəlirlərin təsnifatı üzrə təqdim edilmiş hesabatlar əsasında hazırlanır.

20.4-1. *Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilmiş forma və qaydada hesabatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi dövlət qurumlarına təqdim edir və müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən dövlət qurumlarının dövlət xəzinədarlığı məlumatlarına real vaxt rejimində çıxış imkanlarını təmin edir.*

20.4-2. *Dövlət qurumlarının dövlət xəzinədarlığı məlumatlarına real vaxt rejimində çıxışının təmin edilməsi qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilir.*

20.5. Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatası öz nizamnaməsinə uyğun olaraq dövlət büdcəsinin icrası barədə hesabatlarla və müvafiq qanun layihələrinə dair rəy verir.

20.6. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi təqdim olunmuş sənədləri müzakirə edir və müvafiq hesabat ili üzrə dövlət büdcəsinin icrası barədə qanunu (aşağıdakı əsas göstəricilər daxil olmaqla) təsdiq edir:

20.6.1. müvafiq olaraq gəlir və xərclərin icrası üzrə ümumi məbləğ;

20.6.2. gəlirlərin mədaxil mənbələri üzrə icrasının məbləği;

20.6.3. manatın xarici valyutalara nisbətdə məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində yaranan qazanc və ya itki;

20.6.4. *funksional və inzibati təsnifata uyğun olaraq bölmə və köməkçi bölmə səviyyəsində xərclərin icrasının məbləği;*

20.6.5. dövlət büdcəsinin kəsirinin (defisitinin) və ya büdcə artıqlığının (profisitinin) yuxarı həddinin məbləği;

20.6.6. cari il yanvarın 1-nə dövlət büdcəsinin vahid xəzinə hesabında qalığı.

20.7. İcmal büdcənin icrası barədə rüblük və illik hesabatlar (büdcənin gəlirləri, xərcləri, dövlət borcunun məbləği, kreditlər və s. məlumatlar da daxil olmaqla) mətbuatda dərc edilir.

M a d d ə 2 1 . Dövlət büdcəsinin icrasına nəzarət

21.1. Dövlət büdcəsinin icrasına nəzarəti Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi və onun Hesablama Palatası həyata keçirir.

21.2. Dövlət büdcəsinin icrasına nəzarəti öz səlahiyyətləri daxilində müvafiq icra hakimiyyəti orqanı həyata keçirir.

21.3. Dövlət büdcəsindən maliyyələşən büdcə təşkilatlarının rəhbərləri onlara tabe təşkilatlarda gəlir və xərclərin müəyyən edilmiş qaydada uçotunun *aparılmaması* və vəsaitin təyinatı üzrə *istifadə edilməməsinə* görə *Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə* və *Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə* uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

21.4. Dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən müəssisə və təşkilatların maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətində maliyyə qaydaları pozulduqda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada tədbirlər həyata keçirir.

M a d d ə 2 2 . Dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin auditi

Dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin gəlirlərinin və xərclərinin, o cümlədən büdcədən kənar dövlət fondlarının auditi qanunvericiliyə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası tərəfindən aparılır.

Maddə 23. Dövlət büdcəsinə yenidən baxılma və xərclərə sekvestr tətbiq olunması

23.1. Dövlət büdcəsinin gəlirləri və xərcləri arasında tarazlığın təmin olunması onun tərtibinin və icrasının, həmçinin gəlir və xərclərin məbləğinin dəyişdirilməsi ilə bağlı dövlət büdcəsinə yenidən baxılmasının mühüm şərtidir.

23.2. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində dövlət büdcəsinə yenidən baxılması zərurəti yarandıqda və bu zərurətin cari il üçün dövlət büdcəsi layihəsinin tərtibi və təsdiqi zamanı nəzərə alınması mümkün olmamışdırsa, qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 2-ci bəndi nəzərə alınmaqla cari ilin dövlət büdcəsinə yenidən baxılması barədə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında məsələ qaldırıla bilər.

23.3. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində dövlət büdcəsinin gəlirləri və onun kəsininin maliyyələşdirilməsi üzrə faktiki daxilolmalar bu Qanunun 17.1-ci maddəsinə uyğun olaraq müəyyən olunmuş rüblük göstəricilərdən kənarlaşdıqda, dövlət büdcəsinin icrasında ahəngdarlığın, habelə onun gəlirləri və xərcləri arasında tarazlığın pozulması təhlükəsi yarandıqda və həmin halların bu Qanunun 18.4-cü, 18.5-ci, 18.6-cı və 19.6-cı maddələrində nəzərdə tutulan dəyişikliklər aparılmaqla aradan qaldırılması mümkün olmadıqda, qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 2-ci bəndi nəzərə alınmaqla may ayının 15-dən tez və oktyabr ayının 15-dən gec olmayaraq cari ilin dövlət büdcəsinə yenidən baxılması barədə Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında məsələ qaldırıla bilər.

23.4. Dövlət büdcəsinin icrası prosesində dövlət büdcəsinin gəlirləri və onun kəsininin maliyyələşdirilməsi üzrə faktiki daxilolmalar cari ilin ilk 6 ayının nəticəsinə görə bu Qanunun 17.1-ci maddəsinə uyğun olaraq, müəyyən olunmuş göstəricilərdən 30 faiz az olduqda, qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 2-ci bəndi nəzərə alınmaqla oktyabr ayının 15-dən gec olmayaraq Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında dövlət büdcəsinə yenidən baxılaraq sekvestr tətbiq olunması barədə məsələ qaldırılır.

23.5. Dövlət büdcəsinin icrası barədə rüblük hesabatlarda büdcənin gəlirləri üzrə faktiki daxilolmalar həmin dövr üçün təsdiq edilmiş göstəricilərdən 20 faiz az olduqda həmin hesabatlar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin müvafiq komitələrində müzakirə edilir.

23.6. Bu Qanunun 23.2-ci, 23.3-cü və 23.4-cü maddələrinin tətbiqi ilə bağlı dövlət büdcəsinin icra vəziyyəti barədə Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasının rəyi olmalıdır.

23.7. Bu Qanunun 23.2-ci, 23.3-cü və 23.4-cü maddələrinə uyğun olaraq, dövlət büdcəsinə yenidən baxılarkən, onun gəlir və xərcləri üzrə məbləğinin büdcə gəlirləri təsnifatının, büdcə xərclərinin funksional, iqtisadi və inzibati təsnifatlarının paraqrafları səviyyəsində dəyişdirilməsi nəzərdə tutularsa, qanunvericilik təşəbbüsü qaydasında və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 2-ci bəndi nəzərə alınmaqla aşağıdakı sənədlər Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilir:

23.7.1. büdcə gəlirləri üzrə dəyişiklik aparılması ilə bağlı:

23.7.1.1. cari ilin dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa əlavə və dəyişikliklər edilməsi barədə Qanun layihəsi və Qanun layihəsinə dair izahat;

23.7.1.2. büdcə gəlirləri təsnifatının paraqrafları səviyyəsində dövlət büdcəsinin gəlirlərinin layihəsi;

23.7.1.3. cari ilin ötən dövrü üçün dövlət büdcəsinin gəlirlərinin icrasına dair məlumat;

23.7.2. büdcə xərcləri üzrə dəyişiklik aparılması ilə bağlı:

23.7.2.1. cari ilin dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa əlavə və dəyişikliklər edilməsi barədə Qanun layihəsi və Qanun layihəsinə dair izahat;

23.7.2.2. büdcə xərclərinin funksional, iqtisadi və inzibati təsnifatlarının paraqrafları səviyyəsində dövlət büdcəsinin xərclərinin layihəsi;

23.7.2.3. dövlət borcları və dövlət zəmanəti ilə digər öhdəliklərə dair məlumat;

23.7.2.4. cari il üzrə icmal büdcənin funksional və iqtisadi təsnifata uyğun olaraq, paraqraflar səviyyəsində layihəsi;

23.7.2.5. cari ilin ötən dövrü üçün dövlət büdcəsinin xərclərinin icrasına dair məlumat.

23.8. Bu Qanunun 23.2-ci, 23.3-cü və 23.4-cü maddələrinə müvafiq olaraq, cari il üçün dövlət büdcəsinin təsdiq olunmuş gəlir və xərcləri çərçivəsində, büdcə gəlirləri təsnifatının və büdcə xərclərinin funksional təsnifatının bölmələri səviyyəsində dəyişikliyin edilməsi nəzərdə tutularsa, bu halda müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən aşağıdakı sənədlər Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilir:

23.8.1. cari ilin dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa əlavə və dəyişikliklər edilməsi barədə Qanun layihəsi və Qanun layihəsinə dair izahat;

23.8.2. cari ilin ötən dövrü üçün dövlət büdcəsinin icrasına dair məlumat;

23.8.3. müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən digər sənədlər.

23.9. Bu Qanunun 23.2-ci, 23.3-cü və 23.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş cari ilin dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa əlavə və dəyişikliklər edilməsi barədə Qanun layihəsi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 96-cı maddəsinin 5-ci bəndinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə təqdim edilməklə, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən həmin layihə daxil olduğu tarixdən 20 gün ərzində müzakirə olunur və səsə qoyulur.

M a d d ə 2 4 . Dövlət büdcəsinin kəsiri

24.1. Dövlət büdcəsi kəsirinin məbləği növbəti büdcə ili üzrə dövlət büdcəsi haqqında qanunla müəyyən edilir.

24.2. Büdcə kəsirinin maliyyələşməsi dövlət borcu, kredit və digər mənbələr hesabına həyata keçirilir.

M a d d ə 2 5 . Dövlət borcu və ona xidmət göstərilməsi

25.1. Dövlət borcalarını ölkənin sosial-iqtisadi inkişafına yönəldilmiş proqramların həyata keçirilməsini təmin etmək, dövlət büdcəsinin kəsirini örtmək, dövlət investisiyalarını maliyyələşdirmək və Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyənləşdirilən digər məsələlərin həlli məqsədilə həyata keçirilir.

25.2. Dövlət borcu müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən idarə olunur.

25.3. Büdcə ili ərzində alınan və bilavasitə dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına xidmət edilən dövlət borcunun məbləği, istifadəsi və ona xidmət göstərilməsi ilə bağlı xərclər dövlət büdcəsində əks etdirilir.

25.4. Büdcə gəlirlərinin həcmindən və ayırmaların səviyyəsindən asılı olmayaraq dövlət borcu üzrə xidmətlər (əsas məbləğ və faizlər) tam və vaxtında həyata keçirilməlidir. Əsas məbləğ və faizlər kredit müqaviləsinə yaxud dövlət qiymətli kağızlarının şərtlərinə əsasən vaxtında ödənilməlidir.

25.5. Daxili və xarici dövlət borclarının yuxarı həddi müvafiq büdcə ili üçün dövlət büdcəsi haqqında qanunla müəyyənləşdirilir. Dövlət borcunun yuxarı həddi (limiti) yalnız müvafiq il üçün dövlət büdcəsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununa dəyişikliklər edilməklə artırıla və ya azaldıla bilər.

25.6. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı dövlət borcları üzrə sənədlərin əslinə uyğun olaraq borcların uçotunu aparır və onlar haqqında məlumatları mətbuatda dərc etdirir.

Dövlət borcu və dövlət zəmanəti ilə bağlı proseslərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada şəffaflığı təmin edilir.

M a d d ə 26 . Dövlət büdcəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələr arasında qarşılıqlı əlaqə

Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi və yerli büdcələrlə dövlət büdcəsinin qarşılıqlı əlaqəsi gəlir mənbələrinin, gəlirlərin dotasiya, subvensiya və büdcə ssudaları şəklində bölüşdürülməsi vasitəsilə həyata keçirilir.

M a d d ə 27 . Dövlət büdcəsi ilə büdcədənənar dövlət fondları arasında qarşılıqlı əlaqə

27.1. Dövlət büdcəsinin, büdcədənənar dövlət fondları büdcələrinin tərtibi, icrası və icrasına nəzarət üzrə əməliyyatların əlaqələndirilməsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı və büdcədənənar dövlət fondları tərəfindən birgə hazırlanmış və təsdiq olunmuş tədbirlər planı vasitəsilə həyata keçirilir. Tədbirlər planı mətbuatda dərc edilir.

27.2. Büdcədənənar dövlət fondlarının bütün xərcləri (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Fondunun əməliyyat xərcləri və beynəlxalq banklarda və digər maliyyə institutlarında vəsaitin yerləşdirilməsi ilə bağlı xərclər istisna olmaqla) icmal büdcənin xərclərinə daxil edilir. Onların əsaslı xərcləri yalnız Dövlət İnvestisiya Proqramına daxil olan layihələrin maliyyələşdirilməsinə yönəldilir.

27.3. Yerli büdcəyə daxil edilən layihələrin maliyyələşdirilməsi üçün büdcədənənar dövlət fondlarından ayrılan vəsait müvafiq yerli büdcə vasitəsi ilə istifadə olunur.

27.4. Büdcədənənar dövlət fondları ölkədaxili kommertiya fəaliyyətinə sərmayələr qoymur, kreditlər və borc zəmanətləri vermirlər. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Neft Fondu səhmlərin alınmasını yalnız beynəlxalq bazarlarda yüksək reytingli peşəkar menecerlər vasitəsilə həyata keçirir.

27.5. Büdcədənənar dövlət fondlarının gəlir və xərclərinə dair hesabat formaları və onların təqdim edilməsi dövriliyi Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının və büdcədənənar dövlət fondlarının rəyi nəzərə alınmaqla, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Büdcədənənar dövlət fondları bu hesabatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarına və Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasına təqdim edirlər və rübdə bir dəfə mətbuatda dərc etdirirlər.

27.6. *Büdcədənənar dövlət fondlarının vəsaiti təyinatı üzrə istifadə olunmalıdır və onların başqa məqsədlər üçün xərclənməsinə yol verilmir. Həmin vəsaitin təyinatı üzrə istifadə edilməməsinə görə vəzifəli şəxslər Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinə və Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.*

27.7. *Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası büdcədənənar dövlət fondlarının büdcələrinin layihələrinə və büdcədənənar dövlət fondlarının icrasına dair hesabatlara rəy verir.*

III f ə s i l

NAXÇIVAN MUXTAR RESPUBLİKASININ BÜDCƏSİNİN TƏRTİBİ, TƏSDİQİ, İCRASI VƏ İCRASINA NƏZARƏT

M a d d ə 28 . Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi

28.1. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi Azərbaycan Respublikasının və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Konstitusiyaları ilə, bu Qanunla və digər qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilir.

28.2. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş dövlət vergiləri, digər ödənişlər, həmin vergi və

ödənişlərə görə hesablanmış faiz və sanksiyalar, habelə digər daxilolmalar hesabına formalaşır.

28.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin vəsaiti Muxtar Respublikanın sosial və iqtisadi inkişafı, əhalinin rifahının yaxşılaşdırılması ilə bağlı tədbirlərin maliyyələşdirilməsinə istifadə edilir.

M a d d ə 29 . Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin tərtibi, təsdiqi, icrası və icrasına nəzarət

29.1. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin layihəsi bu Qanunla müəyyən edilmiş dövlət büdcəsinin təqviminə və Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq tərtib olunur.

29.2. Növbəti il üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsi cari ilin dekabr ayının 25-dən gec olmayaraq Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi tərəfindən təsdiq edilir və Naxçıvan Muxtar Respublikasının mətbuatında dərc olunur.

29.3. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin icrası bu Qanuna və Naxçıvan Muxtar Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

29.4. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin kassa icrası dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə həyata keçirilir.

29.5. Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinin icrasına nəzarəti Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası və Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi həyata keçirir.

I V f ə s i l

YERLİ BÜDCƏLƏRİN TƏRTİBİ, TƏSDİQİ, İCRASI VƏ İCRASINA NƏZARƏT

M a d d ə 30 . Yerli büdcə

30.1. Yerli büdcə bələdiyyə statusuna uyğun olaraq özünüidarəetmə prinsiplərini reallaşdırmaq, bələdiyyələrin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyənləşdirilmiş səlahiyyətlərini həyata keçirmək üçün formalaşan və istifadə olunan maliyyə vəsaitidir.

30.2. Yerli büdcənin tərtibi və icrası büdcə sisteminin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş ümumi prinsipləri əsasında və Azərbaycan Respublikasında tətbiq olunan büdcə təsnifatına uyğun olaraq həyata keçirilir.

M a d d ə 31 . Yerli büdcənin müstəqilliyi

31.1. Yerli büdcənin müstəqilliyi öz mədəxil mənbələrinin və bələdiyyənin yerli büdcə vəsaitinə sərəncam vermək barədə müstəsna hüququnun olması ilə təmin edilir.

31.2. Bələdiyyələrin müraciəti və qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrin büdcə fəaliyyətinə müdaxiləsinə yol verilmir.

31.3. Bələdiyyələr maliyyə ilinin sonuna büdcədə əmələ gəlmiş sərbəst maliyyə qalıqlarına müstəqil sərəncam verirlər.

M a d d ə 32 . Bələdiyyələrlə dövlət hakimiyyəti orqanları arasında büdcə münasibətləri

32.1. Bələdiyyələr yerli büdcələrin tərtibində, təsdiqində və icrasında müstəqildirlər.

32.2. Dövlətin yerli büdcələrə maliyyə dəstəyi aşağıdakı yollarla həyata keçirilir:

32.2.1. investisiya mühitini yaxşılaşdırmaqla və səmərəli iqtisadi siyasəti həyata keçirməklə istehsal və xidmət sahələrinin inkişafına şərait yaratmaq;

32.2.2. yerli sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarını yerli büdcələrin vəsaiti hesabına maliyyələşdirmək mümkün olmadıqda, dövlət büdcəsindən dotasiya və subvensiya ayırmaq.

Yerli sosial müdafiə, ekoloji, həmçinin iqtisadi və sosial inkişaf proqramlarının qəbul və icra edilməsi ilə bağlı layihələrin həyata keçirilməsi, həmçinin qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən bələdiyyələrə həvalə edilən əlavə səlahiyyətlərin maliyyələşdirilməsi məqsədi ilə dövlət büdcəsindən yerli büdcələrə subvensiya ayrılması üçün müvafiq bələdiyyələrin və onların təmsil olunduqları milli assosiasiyaların cari il martın 15-dək verilən təklifləri müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən 30 gün müddətində öyrənilir, onların qəbul edilib-edilməməsi barədə aidiyyəti bələdiyyələrə məlumat verilir. İcrası üçün vəsait ayrılmasına razılıq verilmiş layihələrlə bağlı müvafiq maliyyə-iqtisadi əsaslandırmaqlarla birlikdə "Büdcə sistemi haqqında" Qanunun 11.14-cü maddəsi ilə müəyyən edilən sənədlər və məlumatlar mayın 1-dək bələdiyyələr tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim olunur. Dövlət büdcəsindən ayrılmış subvensiyalar bələdiyyələr tərəfindən təqdim edilmiş layihələrə uyğun olaraq, hər il fevralın 15-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən bölünür.

Dövlət büdcəsində bələdiyyələrə subvensiyanın ayrılması ayrıca sətirlə müəyyən edilir.

32.3. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları bələdiyyələrə əlavə səlahiyyətlər həvalə etdikdə onları bu səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün zəruri maliyyə vəsaiti ilə təmin edirlər.

32.4. İcra hakimiyyəti orqanlarının qəbul etdikləri qərarlar nəticəsində yerli büdcələrin gəlirlərinin azalması və ya xərclərinin artması baş verdikdə, uyğun azalma və ya artma məbləğləri bu qərarları qəbul edən orqanlar tərəfindən kompensasiya olunur.

32.5. Bələdiyyə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada yerli büdcənin icrasına dair məlumatı statistika orqanlarına və müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edir.

32.6. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla dövlət bələdiyyələrin xərc öhdəliyinə görə məsuliyyət daşımır.

M a d d ə 33 . Yerli büdcənin gəlirləri

33.1. Yerli büdcənin gəlirlərinə Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunları ilə müəyyən edilmiş vergilər və digər ödənişlər, habelə həmin vergi və ödənişlərə görə hesablanmış faiz və sanksiyalar aid edilir.

33.2. Yerli vergi və ödənişlərin hesablanması, ödənilməsi və güzəştlərin verilməsi qaydası, habelə onların dərəcələrinin yuxarı həddi qanunla müəyyən edilir, tətbiqi qaydaları isə bələdiyyələrin qərarları ilə müəyyənləşdirilir.

33.3. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada bələdiyyələr yerli əhəmiyyətli tədbirlərin maliyyələşdirilməsi üçün könüllü birdəfəlik ödənişlər barədə qərarlar qəbul edə bilərlər. Könüllü birdəfəlik ödənişlər yalnız məqsədli təyinatı üzrə istifadə olunur.

M a d d ə 34 . Yerli büdcələrin xərcləri

34.1. Yerli büdcələrin xərclərinin həcmi və istiqamətləri büdcə təsnifatına uyğun olaraq bələdiyyələr tərəfindən müəyyənləşdirilir.

34.2. Yerli büdcələrin xərclərinin öz gəlirləri ilə təmin olunmayan hissəsi (yerli büdcənin kəsiri) dövlət büdcəsindən alınan dotasiya ilə örtülə bilər.

34.3. Dövlət büdcəsindən dotasiya, subvensiya və ssuda alan yerli büdcənin xərclərinin hesablanmasında tətbiq olunan normativlər dövlət büdcəsinin xərclərinin hesablanması üçün tətbiq olunan xərc normativlərindən yüksək olmamalıdır.

34.4. Dotasiyanın həddinin hesablanmasında bələdiyyənin ərazisində yaşayan əhəlinin sayı, ölkənin maliyyə ehtiyatlarının formalaşmasında onların xüsusi çəkisi, bələdiyyənin gəlir və xərcləri, bələdiyyəyə daxil olan yaşayış məntəqələrinin cəbhə xəttində, sərhəd zonasında, yüksək dağlıq ərazidə yerləşməsi, yerli əhəlinin yaşayış səviyyəsi, nəzərdə tutulan sosial-iqtisadi layihələr nəzərə alınmalıdır.

34.5. Əlavə səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi üçün qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən ayrılan məqsədli vəsait, o cümlədən subvensiya hesabına xərclərin maliyyələşdirilməsi yerli büdcənin məxaric hissəsində ayrıca sətirlə göstərilir.

M a d d ə 35 . Yerli büdcənin tərtibi

35.1. Yerli büdcənin layihəsi bələdiyyə ərazisində fəaliyyət göstərən bələdiyyə müəssisələrinin və digər hüquqi şəxslərin, habelə fiziki şəxslərin təsərrüfat fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi, sosial-iqtisadi proqnozlar və məqsədli proqramlar əsasında formalaşır.

35.2. Dövlət büdcəsindən dotasiya almaq nəzərdə tutulduqda yerli büdcənin layihəsi bu Qanunun 11.14-cü maddəsi ilə müəyyən edilən sənədlər və məlumatla birgə may ayının 1-dək müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim olunur.

35.3. Yerli büdcə layihəsinin tərtibi prosesi növbəti büdcə ilinə 11 ay qalmış başlanır və büdcə layihəsinin bələdiyyə iclasına təqdim edildiyi günədək davam edir. Yerli büdcə layihəsinin tərtibinə və bələdiyyə iclasına təqdim edilməsinə bələdiyyə sədri cavabdehdir və bu məqsədlə o, bələdiyyənin daimi və başqa komissiyalarını, bələdiyyə qulluqçularını və mütəxəssisləri cəlb edə bilər.

M a d d ə 36 . Yerli büdcənin müzakirəsi və təsdiqi

36.1. Növbəti büdcə ili üçün yerli büdcə haqqında qərar layihəsi müvafiq sənədlərlə birlikdə cari ilin oktyabr ayının 15-dən gec olmayaraq bələdiyyə iclasının müzakirəsinə və təsdiqinə təqdim edilir. Yerli büdcənin layihəsi bələdiyyə iclasına təqdim edildiyi tarixdən 10 gün ərzində yerli əhalinin onunla tanış olması məqsədi ilə dərc edilir.

36.2. Növbəti büdcə ili üzrə yerli büdcənin layihəsi bələdiyyənin qərarı ilə cari ilin dekabr ayının 25-dən gec olmayaraq təsdiq edilir.

M a d d ə 37 . Yerli büdcənin icrası

37.1. Yerli büdcənin kassa icrası bələdiyyənin müraciəti əsasında dövlət xəzinədarlığı vasitəsi ilə və ya qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər üsullarla həyata keçirilə bilər.

37.2. Bələdiyyələrin gəlir və xərc əməliyyatları onların müraciətləri əsasında dövlət xəzinədarlığı vasitəsi ilə həyata keçirildikdə uçot-hesabatın təşkili üzrə texniki xidməti dövlət xəzinədarlığı təmin edir. Bələdiyyələrin maliyyə əməliyyatları dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə həyata keçirilmədiyi hallarda belə əməliyyatlar üzrə ödəmə və uçot-hesabat işlərinin aparılması qaydaları qanunvericiliklə müəyyən edilir.

37.3. Bələdiyyələr büdcə ilindən sonrakı ilin birinci iş günü gəlir və xərclər üzrə əməliyyatların dövlət xəzinədarlığı vasitəsilə həyata keçirilməsindən imtina edə bilərlər.

37.4. Yerli büdcələrin icrası prosesində bələdiyyələr büdcənin dəqiqləşdirilməsi barədə qərar verə və dövlət büdcəsindən alınmış məqsədli vəsait istisna olmaqla, mədaxil və məxaric maddələrində büdcə təsnifatı üzrə təsdiq edilmiş təxsisat həddində dəyişikliklər apara bilərlər.

37.5. Yerli büdcələrin icrası zamanı qəbul edilmiş öhdəliklər üzrə əməliyyatlar büdcə ili qurtarıqda başa çatır və istifadə olunmayan vəsait bələdiyyələrin sərəncamında qalır.

37.6. Bələdiyyələr maliyyə əməliyyatları apararkən bütün maliyyə qaydalarına riayət *edilməsinə* və maliyyə vəsaitindən təyinatı üzrə istifadə *olunmamasına* görə məsuliyyət daşıyırlar.

37.7. Bələdiyyələr öz nizamnaməsində müəyyən edilmiş qaydada yerli büdcənin icrası haqqında yarımillik və illik hesabatı bələdiyyə iclasına təqdim edir. Yarımillik maliyyə hesabatları hesabat dövründən sonrakı ayın 15-dək, illik maliyyə hesabatları isə növbəti ilin yanvarın 30-dək təqdim edilməlidir. Bələdiyyələr təqdim edilmiş maliyyə hesabatlarını bələdiyyə iclasının qərarı ilə 15 (on beş) iş günü müddətində təsdiq edirlər. Yerli əhalini tanış etmək məqsədilə bələdiyyələr illik hesabatı onlara elan, bülleten, vərəqə, yerli mətbuat, rəsmi internet saytı və s. vasitələrlə çatdırırlar.

M a d d ə 38 . Yerli büdcənin tarazlaşdırılması

Yerli büdcələrin icrası prosesində mədaxil mənbələri üzrə daxil olan vəsait azalarsa və bu, büdcə kəsrinin son həddini aşmasına səbəb olarsa, müdafiə olunan xərc maddələri istisna olmaqla, digər xərclərə sekvestr tətbiq edilir.

M a d d ə 39 . Yerli büdcənin icrasına nəzarət

39.1. Yerli büdcənin icrasına, o cümlədən sərf edilən vəsaitin təsdiq edilmiş büdcə göstəricilərinə uyğunluğuna bələdiyyə nəzarət edir və bu məqsədlə ildə bir dəfədən az olmayaraq müstəqil auditorları cəlb edir.

39.2. Qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının bələdiyyələrə verdikləri səlahiyyətlərin yerinə yetirilməsi üçün ayırdıqları maliyyə vəsaitinin istifadəsinə nəzarəti həmin orqanlar həyata keçirirlər.

M a d d ə 40 . Yekun müddəalar

40.1. Bu Qanun 2003-cü il yanvarın 1-dən qüvvəyə minir.

40.2. Bu Qanun qüvvəyə mindiyi gündən "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1992-ci il, № 23, maddə 998), "Büdcə sistemi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun qüvvəyə minməsi qaydası barəsində Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Qərarı (Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin Məlumatı, 1992-ci il, № 23, maddə 999), "Dövlət büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik toplusu, 1999-cu il, № 7, maddə 391) qüvvədən düşmüş hesab edilir.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 2 iyul 2002-ci il
№ 358-IIQ